

Székely István előadása

Vallástanárok részére

2017.05.13., Magyar Antropozófiai Társaság

Köszönjük Csanád előadását. Így könnyű dolgom lesz, mert elvetette a magot. Megpróbálok majd hozzá is kapcsolódni.

Ami nálam ezt az egész Pünkösddel való foglalkozást elindította, azt felolvasnám. Mert találtam egy történetet. Sok évvel ez előtt hallottam, és nekem az idei húsvétot egy kicsit ez a történet írja le. Ez egyébként egy haszid legenda, Martin Bubernek egy rövid legendája.¹ Nagyot kellett vándoroznom, hogy ez hol található meg. Ezzel kezdeném.

Egy igaz ember meséli. A nagy mester, a Bál Sém tanítása után a tanítványok össze szoktak gyűlni egy kis házban, ami a város szélén van. Egy alkalommal ugyanez történt. S az igaz ember nem mert közéjük menni. Így írja a legenda. Nem mertem oda menni, mert még túl fiatal voltam, és úgy éreztem, nem tartozom közéjük. Bál Sém a prédikációja után elvonult, bezárkózott. Én pedig egyedül maradtam. És egyszer csak egy gondolat ragadott meg: Most jön a Messiás! És annyira erős volt ez a kép, hogy most fog bejönni a városkapun. És nincs, aki fogadja. Rohantam, kirohantam az utcára. És hova rohantam? A közösségbe, a város melletti kisházba. És mit láttam ott? Ott ültek mind a nagy asztal körül. És egyiknek se volt ahhoz ereje, hogy megszólaljon. Ahogy utólag megtudtam, mindenki azzal a gondolattal ült ott: most jön a Messiás. És a második éjjel csillagai jöttek fel már, amikor a gondolat megszűnt gondolat lenni bennük, és mindenki nyugodtan hazament.

Azt gondolom, hogy itt sokáig lehetne csöndben ülni. De talán mégiscsak tudunk beszélni egy-két dolgról. Mert ebben a kis történetben nagyon sok olyan vonás fölismerhető, ami minket a pünkösdi történethez elvezet, a Lukács-féle történethez. Először is azt gondolom, hogy erről a nyugalomról lehetne beszélni, amivel fölkeltek és haza mentek. És hát a kérdés teljesen triviálisan az, hogy várták a Messiást, jött-e a Messiás, vagy nem jött a Messiás? És a történetből kiderül, hogy a Messiás, ahogy elindul a történet, és ez egy szép folyamat benne, hogy ugyan jöhetett volna a városkapun keresztül is. De annál közelebb, mint ahol megtörténik a Messiásnak a tapasztalása és várása, az emberi bensőben, az emberi gondolatban, ennél közelebb nem jöhetett volna akkor sem, hogyha a városkapun keresztül jön. Ez az egyik vonása, ami fontos. Legyen, mondjuk, az a második vonása, hogy az egy akarattal együtt levés² is megvalósul, legalábbis a törekvés erre az együttlétre. Annak ellenére, hogy ugye a kezdet kezdetén, ez az igaz ember, ez nem is volt ott. és talán ezt csak nagyon halkán mondom, hogy talán nem véletlen, hogy a „nagy mester” sem volt ott, a Bál Sém. Ebben a történetben nem szerepel. Talán még egy fontos vonása van ennek a történetnek, amiben nagyon el lehet merülni, hogy az elbeszélésen kívül természetesen egy hang sem hallatszik: nem volt erejük megszólalni. Mégis, ugyanabban a történésben, vagy ugyanabban a

¹ Martin Buber (1878 – 1965): izraeli–osztrák vallásfilozófus. A dialógusfilozófia és az ún. vallásos egzisztencializmus fontos képviselője. Jelentős a Rosenzweiggel közösen kiadott német nyelvű bibliafordítása, amely a héber eredetihez leginkább igazodó szövegek egyike (forrás: Wikipedia). Martin Buber: Haszid történetek. Atlantisz Kiadó, 2006.

² Mt 18,19: Ismét, mondom néktek, hogy ha ketten közületek egy akaratot lesznek a földön minden dolog felől, a mit csak kérnek, megadja nékik az én mennyei Atyám.

cselekvésben voltak mindahányan. És erre szeretnék azért majd visszatérni, mikor a nyelveken szólásról fogunk beszélni, és a Bábelről. Az első kérdés, ami persze az emberben felvetül, és ezt a Csanád nagyon szépen felvezette, hogy mi ez az *egy akarat*, vagy honnan jön ez az egy akarat, és hogy mi ennek a jelentése. És erre nagyon nehéz egy szóval válaszolni. Mert egy szóval az ember egy tárgyat tudna megjeleníteni. És nekem az az érzésem, hogy itt korántsem erről van szó. Hanem tulajdonképpen vissza kell mennünk még a Tízparancsolatot megelőző időszakba. Méghozzá a Teremtés könyvébe mennénk vissza. Ahol először megjelent az akarat, az embernek szóló akarat, tanítás pedagógia. De azt is mondhatnám, hogy inkább óvás. Hogy ugye ne egyen a jó és gonosz tudásának fájáról. Ez az ember számára egy külső akaratként jelent meg. És most már könnyen beszélek, mert a Csanád bevezetett egy-két fogalmat. Hogy nagyon szépen kiolvasható itt a történetből, hogy az akkori embernek egy nagyon hasonló tudata lehetett, mint, mint a mai embernek, amit bizonyos értelemben duális, meg elválasztó tudatnak írunk. És ezt azért is lehet tudni, mert-hogy ki kellett nyújtani a kezét a gyümölcserért, és azt csak szembenállásból lehet. Ez egy testi ügy, hogy az ember kinyújtja a kezét. És amitől itt óvva volt, ami a lényege a dolognak, hogy – „kedves a szemnek ...” satöbbi, satöbbi ³ – óvva volt attól, hogy olyan cselekvést végezzen, ami a fizikai testébe irányítja az ő figyelmét. „Jó a szemnek ... jó a gyümölcs ...” Azt is mondhatnám, hogy attól volt megóvva, hogy az élvezetért egyen és ne a megismerésért. De tulajdonképpen ott kezdődik a történet, hogy hogy mi is ez a jó és gonosz tudásának fája, mert ezt is meg lehet nézni, hogy most hány fáról van szó tulajdonképpen. És szerintem ezen nagyon sokat és sokféleképpen próbálták ezt már vizsgálni. Én egyetlen gondolatot mondanék csak ehhez. Hogy ez a fa akként a jó és gonosz tudásának fája, ahogy az az ember megismerésében megjelenik. Ha az ember ezt egy egységtudatban ismerné meg, akkor „Én vagyok”-ot mondana, az „Én vagyok”-tapasztaláshoz jutna el. Mint egyébként a tudati gyakorlatokban, a meditációban, az imában, vagy egy komolyabb megismerésnél. De itt nem ehhez jut el. Nem az egységtudathoz jut el, hanem egy ál-egységtudathoz. Ugyanis ahhoz az egységtudathoz jut el, amit mai napig átélünk: hogy az ember a testébe költözik – amit egy kisgyerek is megcselekszik, átél. a kérdés az, hogy ki az, aki beköltözik abba a testbe? De mindenesetre innentől kezdve az ember, bár még hosszú idő telik el a mai idő-kig, sok fázison átmegy a tudat, de végül is azt éli meg ma már egészen konkrétan, hogy a tudat a testben van: ez az általános érzet. A test határaival azonosítja a tudat a határait. Ami azt jelenti teljesen gyakorlatilag és érzésben megjelenő módon, hogy az ember például fél a haláltól, mert a tudat határait nem látja túl a testi élet határain (sem).

Szóval ez volt az első akarat, amivel az ember szembetalálkozott, méghozzá kívülről találkozott szembe, hogy óvja az embert, hogy a tekintetét, megismerését *lefelé* fordítsa. Ellenben föl volt kínálva úgymond egy másik lehetőség, hogy ne lefelé fordítsa a tekintetét. A Tízparancsolatról annyit mondanék, hogy ez egy következő állomása tulajdonképpen annak az „egy akarat”-nak, és amit a Tízparancsolat mögött, mint szellemi történetet lehet felfedezni, amire a Csanád erősen utalt, vagyishogy hogy ezen parancsolatok *értelmében* kötöttem veled szövetséget – ez egy nagyon fontos dolog. Hogy itt teljesen modern módon először az istenséggel való kapcsolat tisztázása történik meg tulajdonképpen a tízparancsolatban. Majd ettől nem függetlenül, hanem ezzel teljesen összefüggésben az embertársakkal, a közösséggel való kapcsolatnak egy-két szabálya, ami még nem belső moralitásból fakad – mert még ez is kívülről jön. És tulajdonképpen a probléma itt azzal

³ 1 Móz 3,6: És látá az asszony, hogy jó az a fa eledelre s hogy kedves a szemnek, és kíváncsi az a fa a bölcsességért: szakasztá azért annak gyümölcséből, és evék, és ada vele levő férjének is, és az is evék.

látható meg voltaképpen, hogy, bár valóban elhangzik az, hogy „ennek értelme szerint kötöttem veled szövetséget”, de hát ez minden pedagógusnak egy saját tapasztalása, hogy értelmet nem lehet kívülről gyűjtani. Azt csak belülről lehet. És ez lehetőségként a megismerés számára ugye mindig nyitva áll. De itt még azért ez nem volt nyitva. Hát nem véletlen, hogy aztán szegény Mózes még további, nem tíz-húsz szabályt, parancsolatot, vagy nem tudom, mit kellett alkotnia. De bármennyit is csinált egy sem érte el azt, ami végül is az akarat, az „egy akarat”, hogy ne forduljon az ember a Föld felé, ez belülről meg tudta volna szólítani az embert. Ezért volt szükség ennyi parancsra. És még ez is kevés volt. Mert azért olvassuk a történetekben, hogy ez nem volt elég ahhoz, hogy az ember, mondjuk, csak úgy, jó ember legyen. Még ahhoz sem volt elég. Mert nem lehetett. Csak azért, hogy lezárjam ezt a fonalat, hát ez jelenik meg az *új parancsolatban*, ami teljes egészében a Tízparancsoltnak a szellemi struktúráját festi le. Nemcsak hogy egy mondatban, hanem ugyanez a struktúra figyelhető meg, nem egymással, és még csak nem is egymásutániségében, mint ahogy még a Tízparancsoltnál, hanem egymás mellettségében. Tulajdonképpen arról van szó, hogy a *Mint a mennyben, úgy a Földön is*,⁴ Úgy szeressétek egymást, ahogyan én,⁵ ebben „egy akarat” jelenik meg: hogy ez ne az a szeretet legyen, ami „csak úgy” létre jön az emberben,⁶ hanem ez pontosan ugyanaz a szeretet, ami abban az „egy akarat”-ban megnyilvánul az ember iránt.

Ezt a részét a dolgoknak talán azzal zárnám le, hogy amikor az „egy akarat” *tárgyát* kutatjuk, akkor azt hiszem, hogy nem fogjuk ilyen értelemben megtalálni. Mikor az „egy akarat”-nak az értelmét kutatjuk, akkor azt lehet látni, hogy itt egy irány mutatkozik az ember számára, és nem több. Egy irány, amin el lehet indulni a megismerésében. Érzésben, megismerésben. És, hogy ki meddig jut persze, az mindig már szabadság kérdése is.

Ami a közösséget illeti, amiről az előbb itt szó volt, annak tekintetében is az emberiség története, az emberi történet több szakaszból állott. Ugye az archaikus ember számára, az ótestamentumi ember számára, különösen a kezdeteknél, a közösséghez való tartozás nem volt kérdés. A születés, a földi születés nemcsak hogy erősen meghatározó volt – ki sem lehetett lépni belőle. Egy családhoz vagy egy házhoz tartozás, az egy sors volt. Nem merülhetett föl kérdés egész egyszerűen, hogy merre, hova, meddig. Az, hogy mondjam, az egy olyan jellemzése volt az akkori embernek, aminél erősebbet nem lehet mondani. Hogy melyik házból és melyik családból származott. És nemcsak, hogy nem tudtak kilépni belőle, hanem itt nagyon fontos azt a momentumot is látni, amikor arról olvasunk, hogy ezek az ősapák több száz évig éltek. Ami természetesen nem igaz, mert mindennek ellent mond, hát nagyon jól tudjuk, hogy ahogy megyünk előre, egyre hosszabb életűek az emberek. Hát akkor meg különösképpen nem. És nem is erre vonatkozik a dolog. Hanem arra vonatkozik, hogy *egy* tudatban éltek, és *egy* tudatot vittek tovább. Namost ez az, amiből aztán tényleg még sokkal kevésbé lehet kilépni, mint egy fizikai születésből. Tehát ez egy nagyon erős ügy volt.

Az érzőlélek korában, a Grál korában egy kultusz körül alakult a közösség. Ez a kultusz nem ember által készített, mondott, sugallt kultusz volt. Azt hiszem, ez a legfontosabb jellemzője ennek. Mondhatnánk azt, hogy itt bizonyos fokig megjelent a szabad akarat, hiszen nem mindenki csat-

⁴ Mt 6,9-től: Ti azért így imádkozzatok: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved; Jőjjön el a te országod; legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is...

⁵ Jn 13,34: Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek; a mint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást.

⁶ Az első és második szeretet témaköréhez ld. még: Georg Kühlewind: A Logosz felismerése, 105. oldaltól. Kláris Kiadó, Budapest, 2010.

lakozott ehhez a kultuszhoz, és nem mindenki egyforma aktivitással. Ezért sokat kellett dolgozni, hogy valaki egy ilyen kultuszhoz csatlakozzon. Azt is mondhatnám, hogy az egész életét – hát erről szól a történet is – az egész életét oda kellett tennie. Nem lehetett kicsit itt, kicsit ott.

És az után eljő a tudati lélek kora, a mi korunk. Amikor egy újabb lépés történik az ember tudati életében. Hogy megjelenik a tudat számára és teljesen világos módon az a kép, amiről az előbb beszéltem, hogy a tudat a testre támaszkodik. Ez, én nagyon jól tudom, hogy ez nem igaz, félreértés ne legyen. De a hétköznapi ember érzése, tapasztalása, az *ez*. És hozzá kell tennem, hogy ha nagyon tanultaknak gondoljuk magunkat, vagy nagyon világos értelműnek, akkor is innen tudunk elindulni. És innen tudtunk elindulni valamikor. És a testre támaszkodó tudat, az nemcsak hogy magányosságra ítéli az embert, hanem egész egyszerűen még fizikai magányosságra is. Hiszen azt tapasztalja, hogy nincs közössége a másikkal. Ezt néha-néha úgy tűnik, mintha föl lehetne oldani ideiglenesen, különböző célok és egyebek mentén. Minden ilyen közösség előbb-utóbb fölbomlik. Ez a törvényszerűsége. Mert amíg az emberek a testben élő tudatban élnek át magukat, addig mindig magányosak maradnak. Ez egy nagyon fontos történés az evangéliumban a tanítványok szempontjából is, amikor a tanítványok magukra maradnak. Tanításként az hangzik el, hogy *jobb néktek, ha én most elmegyek, mert ha nem megyek el, nem jön el hozzátok a Vigasztaló.*⁷ Amire a morális intuíció nyelvén talán azt lehetne mondani, hogy amíg az ember ezt a szellemi magányosságot át nem éli ízig-vérig pótszerek nélkül, elterelések nélkül, hogy a figyelem nyelvén mondjam, addig nem tud ki se jönni belőle. Mert nem hajlandó bele se menni. Nincs honnan kijönnie. Ez egy morális kérdés ma már.

És mielőtt tovább mennék a Pünkösdi felé, fölvennék még egy fonalat, ami nem olyan rég tűnt föl számomra. Visszakanyarodnék itt a Teremtés könyvére, mert ez fontos. És nagyon modern. Merthogy arról beszélünk, hogy itt a testi tudat magányosnak érzi magát, és ez nem egészen új dolog. A Teremtés könyvében ez nagyon-nagyon nagy hangsúllyal szerepel. És ezt két oldalról is lehet vizsgálni. Az egyik, hogy megjelenik az, hogy *nem jó az embernek egyedül.*⁸ Ez hihetetlen súlyos dolog, hogyha belegondolunk. Ugyanis ez nem egy történés. Ez nem egy cselekvés, ami itt elhangzik. Azt mondhatnám, hogy ez egy érzés. És mi, akik, mondjuk, kicsit olvasottabbak vagyunk, mint az átlag, nagyon szépen utána tudunk olvasni, hogy itt a teremtésnél más lények is közre játszottak. Vagy más művekben el tudjuk olvasni, hogy az emberi lénytagok hogy vannak összekeveredve. Ez mind így van. De ez pontosan azt jelenti, hogy ez a magányosság az, ami végigkísér minket, hogy mondjam, *embertanilag* mind a mai napig. És ami addig nem tud megváltozni, amíg ezt a közösséget mint fizikai közösséget próbáljuk keresni, üldözni, kutatni. Mert a testi tudat magányosságából nem lehet közösséget építeni. És ez azt jelenti, hogy az „egy akarat” szerint lehet. Tulajdonképpen a pünkösdi közösség létrejöttében van először módja az embernek arra, hogy ettől a magányosságtól valamilyen módon megszabaduljon. Ez egy emberi fejlődéstörténet is. Ilyen értelemben ez egy kozmikus történet. Ezért is mondjuk, mondják, hogy ez a jövő közössége, ez a pünkösdi közösség. Ez a legelőrébb mutató közösség. Ezt az Apostolok cselekedetei tulajdonképpen egy szóval fejezi ki, amit át kell élni természetesen: ez a „mindnyájan” együtt. Ez a

⁷ Jn 16,7: De én az igazat mondom néktek: Jobb néktek, hogy én elmenjek: mert ha el nem megyek, nem jó el hozzátok a Vigasztaló: ha pedig elmegyek, elküldöm azt ti hozzátok.

⁸ 1 Móz 2,18: És monda az Úr Isten: Nem jó az embernek egyedül lenni; szerzek néki segítő társat, hozzá illőt.

„mindnyájan”. Ez a válasza tulajdonképpen a 2. fejezet 4. verse.⁹ Ez a válasz tulajdonképpen a teremtés történetére. A méltó válasz. Ennek a „mindnyájan”-nak az átélése. Ami nem testben történik. De erről még egy kicsit szeretnék valamit mondani. Fölmerült ez a *kettős tüzes nyelvek*¹⁰ is, itt valóban nem „kettős tüzes nyelvek” van a görög szövegben. Hanem *szétosztott* lángnyelvek, ahogy a Csanád mondja. Ha valaki tud görögül, megnézheti, de elég egy Luther- Bibliát is németül megnézni. Én mégsem vetném el teljesen ezt a „tüzes” kifejezést. Méghozzá a következők miatt. Hogy itt tulajdonképpen ez a menet, hogy az ember a testi kapcsolataiból egy szellemi kapcsolatra vált, ez teljes egészében a keresztelesek tényében megismerhető. Az első keresztelek, a vízzel való keresztelek, az nem egy szimbolikus történés, hanem ez egy fizikai történés is egyben. A tűzzel való keresztelek, és ezek a tűz-képek, amiket tűznek ír a Biblia, ez nem fizikai történet, nem szimbolikus történet. Ez azon a területen történik, ami a hétköznapi ember, hétköznapi tudat számára láthatatlan. És mégis megtörténik.

És valamit hozzáfűznék ehhez a nyelveken beszéléshez is. Akkor indítsuk el Bábeltől ezt a dolgot! Hogyha alaposan körbejárjuk ezt a bábeli történetet, már a Bábel története előtt olvashatunk arról, hogy nem egy nyelve volt az embernek. Ugyanakkor élő és tapasztalható volt a *közös* nyelv is. A közös nyelv, az nem nyelv. Nem szó-nyelv, nem beszélt nyelv. Erre nagyon egyszerű példát mondanék. Bocsánat, hogy ilyen praktikus leszek, de hát tényleg egyszerű dologról van szó.

Hogyha én itt ülök, és azt mondom, hogy „virág-*virág*”, példának okáért, és mellettem ül mondjuk egy eszkimó, aki nem beszél magyarul, előbb-utóbb meg fogja érteni, hogy én a virágról beszélek. Nem a „virág” szót fogja megérteni – *nem a jelet, hanem a jelentést*. Az értelmét. Ahhoz, hogy az ember fordítási képességgel rendelkezzen, ahhoz is a *közös* nyelven kell tudni. Ez a legalacsonyabb szintje a közös nyelvnek, hogy félre ne értsük a dolgokat.

Kérdés: – Mit fordítunk le?

Sz. I.: – Az értelmet. Azt az értelmet, amikor néha azt mondja, hogy „ezt nem egészen így akarom mondani”. Amit a gondolt gondolat csak lekövet, hogy úgy mondjam. Amit a fogalmi gondolkodás csak próbál leírni. Azt akarom ezzel mondani, nem a beszélt nyelvet érti meg, mert ez az öt betű neki soha semmit sem fog jelenteni. Hanem egy jelentést ért meg, amit mondok.

Mondok egy másik példát, amivel megvilágítom talán ezt a példát talán nem. Természeti népek, mai napig, lehet olvasni, tudnak telepátiával beszélni. Ennek van egy-két feltétele, hogy ez működjön. Az egyik feltétele, hogy egy olyan tudatszerkezetet kell cselekedni – megvalósítani, amelyik nem bújik el a másik elől. Ez egy nagyon fontos kérdés. Azért tud ez a képesség meglenni, hogy a másikat szólítják meg, aki nem rejtőzik el. Nem a testét, ezt, azt, am azt, hanem a másikat. Ez azért fontos és különös, mert ez nem beszélt nyelven történik, természetesen. Hanem közvetlenül. Azt kéne megértenünk tulajdonképpen, hogy mit mondtak és mit hallottak. Merthogy ebből talán világos, akár a virág-példával is, hogy ez nem egy szó-nyelv volt. A szó-nyelvet nem értették volna egy pillanatig sem, ahogy az eszkimó sem érti azt, hogy gyertya, vagy virág, mit tudom én, mit. Ezt nem lehet érteni. Ez az *egy* nyelven történik, ez az *értés*. És az, hogy itt van egy nagyon félreérthető dolog, hogy mindenki a saját nyelvén érti, vagy hallja. Tehát először is azt tisztázzuk,

⁹ Ap. Csel. 2,4: És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel, és kezdének szólni más nyelveken, a mint a Lélek adta nekik szólniok.

¹⁰ Ap. Csel. 2,3: És megjelentek előttük kettős tüzes nyelvek és üle mindenikre azok közül. Németül (Luther): Und man sah an ihnen die Zungen zerteilet, als wären sie feurig. Und er setzte sich auf einen jeglichen unter ihnen.

hogy itt nem a beszéd csodájáról van szó, hanem az értés csodájáról. Mi az, amit itt mondtak? Itt érdemes szó szerint megnézni, amit Kati már elkezdett. „Azt mondták, amit a Szellem adott nekik szólaniuk” egész pontosan. Ez így hangzik. *És megtelének mindnyájan Szentlélekkel, és kezdének szólani más nyelveken, amint a Lélek adta nékik szólaniuk.* Azt akarom mondani, hogy itt ebben az első olvasásban talán föltűnik, hogy nem azt mondja, hogy görögül, vagy németül, hanem azt mondja, hogy más nyelveken. És nagyon pontosan meghatározza ezt a nyelvet is. Ez a szellem nyelve. Amit az ember tovább tud szólani. Itt semmi másról, hogy mondjam, nincsen szó. Igen, itt van ez, van egy fontos kérdés, ami ezt megelőzi. Hogy ezt miért tudja megtenni. Mit jelent ez a *megtelés* Szentlélekkel? Szent Szellemmel. Ez azt jelenti, hogy az ember olyan lényé tud válni tudatos módon, mint amit az előbb elmondtam mondjuk például az ausztráliai bennszülöttekről, hogy nem rejtőznek el. Arról az elrejtőzésről van szó, amit egyedül a tudat tud, az emberi tudat, a testre támaszkodó tudat épít föl magának. És ezért éppen ez a tudat az, amelyik ezt meg is tudja gyógyítani. A betöltekezés, az azt jelenti a szellemtudomány nyelvén, hogy mindaz, amit addig tudatföltötti módon történt az emberrel, az észlelés, az érzés, a gondolkodás, az akarat, amelynek a tudatföltötinek a határát az emberi az emberi tudat határozza meg. Mert ki más határozná meg? Ez feloldásra kerül. És amit ma tudatföltötinek mondunk, az a tudatba kerül ez által. Mert nem épít az ember kapukat elé. És zárat. Úgyhogy azt szeretném mondani, hogy ez a *saját nyelv*, ez nem a beszélt nyelv, hanem az *individuum saját nyelve*. Annak az individuumnak, amely már nincsen testhez kötve, ezért saját létét nem testi létéhez köti. Ettől még önmaga tud maradni – ez a *saját* –, és mégis át tudja ereszteni magán a szellem szavát. Csorbíthatatlanul. Merthogy azt mondja, amit a szellem mond neki. Ez sem egy új dolog egyébként, csak hogy elmondjam, hogy a János evangélium prológját ugye úgy fordítjuk, hogy *az övéi közé jöve*.¹¹ Ez pontosan úgy hangzik, hogy a sajátjába jön. És a sajátjaihoz jön. Ezt övéinek mondjuk – nem rossz, csak ezt az összefüggést, ezt nem tárja föl számunkra.

Egyetlenegy szeretnék még ehhez hozzátenni, ami szellemtudományilag hozzátartozik. Hogy a tudati lélek korát éljük. És itt az ember azért tapasztalhatja, hogy néha teljesen váratlanul, előzmény nélkül hatalmas intuíciók, sőt, inkább azt mondanám, nem megérdemelten hatalmas intuíciók tudnak megjelenni a számára. Amiről beszélünk, mint korszak, ez a szellem-Én korszaka. Ez azt jelenti, hogy az ember nem csak egy pillanatra tud a ma tudatföltötinek nevezett szférában lenni, ahonnan az intuíciók származnak, hanem meg tud *maradni* ebben a szférában. Hogyha ez az ige ismerős talán a János-evangéliumból, akkor lehet látni a fonalat is. Hogy mit jelent az, amikor János evangélista *megmarad* az evangélium végén. Ez a szellem-Én születésének ünnepe, a pünkösdi ünnep.

Nagyon remélem, hogy válaszoltam azokra a kérdésekre, amelyek bennetek fölmerültek.

¹¹ Jn 1,11: Az övéi közé jöve, és az övéi nem fogadák be őt.